

Bartosz Łuć, Mariusz Wojtyczek

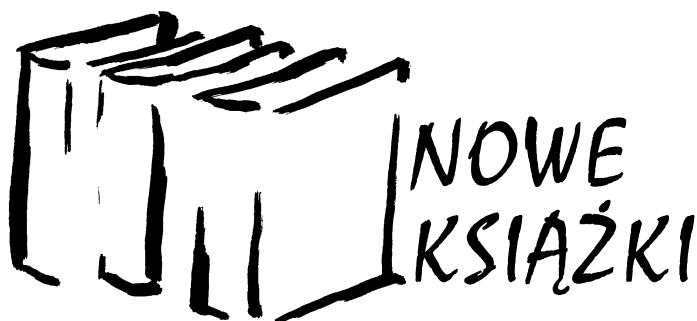
Nowe książki

Palestra 48/9-10(549-550), 235-239

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

POLECAMY:

Aleksander Cieśliński

Wspólnotowe Prawo Gospodarcze

C.H. Beck, Warszawa 2003, s. 630, cena 69 zł

W związku z akcesją Polski do Wspólnot Europejskich na rynku wydawniczym nastąpił prawdziwy rozkwit literatury poświęconej Unii Europejskiej i jej instytucjom. Przegląd wydawnictw wskazuje jednak, że autorzy koncentrują się w zasadzie na charakterystyce źródeł prawa i instytucji Unii, pomijając zagadnienia praktyczne związane ze stosowaniem prawa europejskiego. Na tym tle wyróżnia się znakomita publikacja dr. Aleksandra Cieślińskiego kompleksowo charakteryzująca swobody Jednolitego Rynku w szeroko pojętym prawie gospodarczym.

Pierwsza część opracowania stanowi krótkie wprowadzenie do prawa europejskiego oraz charakterystykę tzw. Jednolitego Rynku Wewnętrzny jako podstawy wspólnotowego prawa gospodarczego. Kolejne części obejmują szczegółową analizę poszczególnych swobód Jednolitego Rynku. Punktem wyjścia jest swoboda przepływu osób oraz kwestie z nią związane w zakresie prawa pracy i prawa socjalnego. Kolejna część dotyczy swobód gospodarczych, w tym również charakterystyki prawa spółek. Ostatnia część koncentruje się na regulacjach działalności gospodarczej w Unii Europejskiej.

Największą zaletą książki jest jej ogromna przydatność dla praktyków prawa. Każdy rozdział poświęcony poszczególnym zagadnieniom szczegółowo wskazuje źródła prawa oraz odwołuje się do bogatego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Na szczególną uwagę zasługuje sposób prezentacji poszczególnych zagadnień polegający na przechodzeniu od ogólnego przedstawienia problemu do uszczegółowienia w obszernych cytatach z orzecznictwa oraz komentarzach do nich. Przykładowo wskazać można czwarty rozdział drugiej części odnoszący się do prawa pracy. Autor wychodząc od treści art. 36 Traktatu oraz rozporządzenia wykonawczego regulujących swobodę przepływu pracowników oraz dostępu do rynków pracy w innych państwach członkowskich, systematycznie analizuje poszczególne zagadnienia prawa pracy. Omawia kwestię tzw. gwarancji zatrudnienia oraz dopuszczalne ograniczenia w zatrudnieniu. Po omówieniu źródeł prawa prze-

chodzi do szczegółowych regulacji stosunków pracy oraz ochrony interesów pracowników. Na zakończenie szeroko opisuje kwestie równouprawnienia płci oraz zakazy dyskryminacji w różnych aspektach. Wykład obejmuje również tak szczegółowe regulacje jak zasady ochrony kobiet w razie ciąży i macierzyństwa, ochronę pracy młodocianych czy zasady BHP. Każdy ze wskazanych wyżej tematów poparty jest najważniejszymi przykładami z orzecznictwa jak np. słynny *casus* piłkarza Bosmana.

Zapoznanie się z tak zwięźle i syntetycznie opracowanymi zagadnieniami prawa wspólnotowego tworzy doskonały fundament wiedzy dla praktyków prawa po wejściu do Unii Europejskiej. Do książki tej można sięgnąć w kwestiach zarówno podstaw prawa europejskiego oraz podstawowych zasad funkcjonowania Unii, jak i w kwestii ubezpieczeń społecznych, działalności gospodarczej, prawa spółek, obrotu towarowego, przepływu kapitału, ochrony konsumentów, uznawania dyplomów, ochrony własności intelektualnej i zamówień publicznych. Pomocny jest w tym zakresie bardzo dokładnie opracowany indeks rzeczowy ułatwiający poruszanie się po tematach według haseł, przejrzysta szata graficzna oraz poręczna forma wydawnictwa. Sądzę, że każdy prawnik profesjonalista a w szczególności adwokat winien zaopatrzyć się w tę książkę zanim problematyka w niej zawarta zaskoczy go w praktyce zawodowej począwszy od maja 2004 r.

Opracował: *Bartosz Łuć*

Jan Turek

Czynności dowodowe sądu w procesie cywilnym

Zakamycze 2003, s. 246

Godną z pewnością polecenia nowością na prawniczym rynku wydawniczym jest wydana przez Zakamycze praca Jana Turka „Czynności dowodowe sądu w procesie cywilnym”. Autor, doktor nauk prawnych, wybitny specjalista w dziedzinie procedury cywilnej, sędzia Sądu Okręgowego i wykładowca uniwersytecki, podjął w pełni udaną próbę monograficznego opracowania zagadnienia o fundamentalnym znaczeniu dla prawidłowego wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych.

Jest to praca bez wątplenia wartościowa naukowo, o bardzo wysokim poziomie myśli teoretycznej, ponadto jednak szczególnie potrzebna i przydatna dla praktyki sądowej – dla sędziów, adwokatów, radców prawnych, dla wszystkich, którzy profesjonalnie uczestniczą w wymiarze sprawiedliwości w sprawach cywilnych. Jako praktyk wykonujący zawód od wielu lat, mam możliwość docenić znaczenie i przydatność tej pracy dla zawodowej praktyki prawniczej.

Ogromną zaletą pracy jest precyzja w posługiwaniu się językiem. Pomimo stopnia skomplikowania zagadnień, których dotyczy, lektura pracy nie zawiera dla prawnika jakichkolwiek utrudnień. Wynika to zarówno z wysokiego poziomu profesjonalizmu autora, jak i z umiejętności jasnego formułowania myśli.

Następną istotną zaletą jest to, że monografia zawiera całościową i kompletną analizę problemów, które są jej przedmiotem. Wychodząc z definicji podstawowych pojęć oraz zagadnień natury ogólnej, niezbędnych dla wprowadzenia do dalszego toku rozumowania, monografia w naturalnej sekwencji analizuje całość problematyki dotyczącej czynności dowodowych sądu w procesie cywilnym. Konsekwentnie wyodrębnia je spośród innych czyn-

ności procesowych i wyraźnie odgranicza od czynności dowodowych stron. Poszerza przedmiot analizy sięgając do czynności procesu karnego, nie tylko w zakresie dotyczącym powództwa adhezyjnego, lecz również wskazując na specyfikę i odrębności czynności dowodowych w obu rodzajach procesu.

Monografia świadczy o głębokiej znajomości przedmiotu, przytacza obszernie piśmiennictwo prawnicze i orzecznictwo, wskazuje na związane z jej problematyką regulacje ustawowe dotyczące głównie innych działów prawa.

Podkreślić również należy, że autor znajduje trafne, w pełni przekonywujące rozwiązania omawianej problematyki w przepisach obowiązującego prawa, bez uciekania się do analizy krytycznej i formułowania wniosków *de lege ferenda*. Stanowisko swoje prezentuje w sposób zdecydowany, wyraźnie również opowiada się w obronie przyjmowanych przez siebie koncepcji teoretycznych.

Praca zawiera cenne rozważania w zakresie wielu zagadnień podstawowych dla wymiaru sprawiedliwości – zasady swobodnej oceny dowodów, problematyki ciężaru dowodu i szeregu innych kwestii. Zwraca uwagę na znaczenie i potrzebę praktycznej realizacji naczelnych zasad procesowych. Eksponuje również zmiany, będące następstwem nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego w 1996 i 2000 roku.

Systematyka monografii jest przejrzysta. W ramach jej poszczególnych rozdziałów zostały również konsekwentnie i wyczerpująco usystematyzowane wypowiedzi będące ich przedmiotem. Czynności dowodowe sądu, warunki, sposób i skutki ich dokonywania, zostały poddane analizie we wszystkich instancyjnych stadiach procesu cywilnego, w aspekcie kontroli instancyjnej, a także podstaw wznowienia postępowania, jako nadzwyczajnego środka odwoławczego.

Jan Turek

Rola biegłego we współczesnym procesie

Wyd. ZPP, 2002, s. 144

Nakładem Wydawnictwa Zrzeszenia Prawników Polskich ukazała się praca zbiorowa pod redakcją dr. Jana Turka „Rola biegłego we współczesnym procesie”. Redaktor pracy, sędzia Sądu Okręgowego i wykładowca uniwersytecki, specjalista w dziedzinie procedury cywilnej, autor wielu publikacji, opracował wprowadzenie, część wprowadzającą „Dopuszczenie dowodu z opinii biegłego”, zawarte w zakończeniu wnioski związane z całością opracowania.

Inspiracją do powstania tego bardzo ciekawego opracowania stała się zorganizowana przez Katedrę Postępowania Cywilnego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego sesja naukowa poświęcona właśnie tej problematyce z udziałem teoretyków prawa oraz praktyków wykonujących zawody prawnicze.

Pomimo zastrzeżenia autorów iż praca nie aspiruje do miana monografii i dotyczy problematyki, która spotkała się już z wieloma opracowaniami – książka jest bardzo wartościowa dla nauki i potrzebna w praktyce z uwagi na analizę najistotniejszych zagadnień związanych z dowodem z opinii biegłego, sposobem ich przedstawienia, a nadto w związku z bardzo ciekawymi i aktualnymi wypowiedziami autorów dalszej części pracy, reprezentujących różne ośrodki i różne specjalności naukowe, także w związku z tym, że autorami części opracowań są praktykujący biegli sędziowie o wysokim poziomie zawodowego wykształcenia. Część wpro-

wadzająca, autorstwa redaktora pracy, podkreśla charakter dowodu z opinii biegłego, jako jednego z dowodów, podlegającego ocenie łącznie z całością materiału dowodowego. Zawiera analizę problematyki nie tylko na płaszczyźnie kodeksu postępowania cywilnego, lecz również w nawiązaniu do innych procedur, uregulowań kodeksu postępowania karnego i kodeksu postępowania administracyjnego. Autor słusznie podkreśla, że pomimo proceduralnej jednorodności dowodu z opinii biegłego z innymi środkami dowodowymi, jest to dowód o szczególnym znaczeniu w tym sensie, że może wywrzeć i często wywiera bezpośredni wpływ na rozstrzygnięcie sądu. Jest tak oczywiście dlatego, że biegły dostarcza sądowi wiadomości specjalnych, których sąd orzekający nie posiada, a nawet posiadając je, nie ma samodzielnego uprawnienia ich procesowego wykorzystania. Ta ostatnia sytuacja pozwala jedynie na prawidłową i bardziej wnikliwą analizę przedstawionej przez biegłego opinii. Zagadnienie jest szczególnie ważne w okresie ogromnego i niezwykle szybkiego postępu wszystkich dziedzin nauki i techniki, znacznego poszerzenia możliwości dowodzenia w oparciu o powstające nowe dyscypliny, co powoduje wzrost roli specjalistów tych dyscyplin wypowiadających się w charakterze biegłych. Autor wskazuje na istotne jakościowe zmiany, które nastąpiły w zakresie dowodzenia np. w sprawach związanych z domniemaniem ojcostwa, identyfikacją osób na podstawie pozostawionych śladów, technikami oceny prawdomówności. Bardzo cenne i ważne dla praktyki prawniczej są wskazania autora, co winno leżeć u podstaw podjęcia przez sąd decyzji o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego, jak dochodzi do prawidłowo wydane go postanowienia dowodowego i co powinno ono zawierać, co do koniecznej współpracy sądu i biegłego, a także co do trwającej przez cały czas dowodzenia kontroli sądu nad przygotowaniem i opracowywaniem opinii i oczywiście jej kontroli w ramach oceny dowodów. Autor przytacza również trwający od dawna spór doktrynalny co do tego, kim jest biegły, opowiadając się ostatecznie za niewątpliwie słuszną koncepcją, że biegły jest jedynie pomocnikiem sądu, pomimo spełniania szczególnej roli dowodowej. Inne stanowisko nie dałoby się pogodzić z zasadą sędziowskiej niezawisłości i zasadą swobodnej oceny dowodów.

Bardzo cenne i bardzo aktualne rozważania na tle przepisów kodeksu postępowania cywilnego oraz w nawiązaniu do uregulowań procedury karnej, zawiera drugi rozdział pracy dotyczący dowodu z opinii instytutu naukowego i naukowo-badawczego, autorstwa mgr. Piotra Banacha, pracownika Katedry Postępowania Cywilnego KUL. To opracowanie zawiera bardzo ważne wskazania praktyczne co do prawnych możliwości i sposobu sięgania po opinie specjalistycznych instytucji naukowych, a także odnośnie do zakresu samego wydawania opinii i jej autoryzowania.

Praca zawiera bardzo ciekawy rozdział o roli biegłego w „procesach lekarskich”. Autor tej części opracowania, mgr Cezary Gromadzki, również pracownik Katedry Postępowania Cywilnego KUL, wypowiada się w sposób bardzo ciekawy na temat zagadnień szczegółowych, między innymi co do bardzo drażliwego problemu obiektywizmu opiniujących w takich procesach lekarzy, a także co do praktycznego znaczenia dowodu *prima facie*.

Dr Piotr Kasprzak z I Katedry Prawa Cywilnego KUL omawia w pracy zagadnienia związane z opinią biegłych, głównie psychologów, w sprawach rodzinnych, przeprowadzając analizę w związku ze wszystkimi rodzajami tych postępowań.

Dr inż. Aleksy Patejuk, biegły sądowy, członek Rady Biegłych Sądowych i Tłumaczy Przyśięgłych Sądu Okręgowego w Rzeszowie, omawia praktyczne aspekty wykonywania czynności biegłego sądowego, zwracając uwagę na przywracanie opinii biegłych jej właściwej rangi oraz na znaczenie organizacji i organów integrujących biegłych dla podniesienia poziomu ich pracy.

Ks. prof. dr hab. Andrzej Dzięga, Dziekan Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL, omawia w sposób bardzo szczegółowy kwestie związane z procesowymi zadaniami biegłego w świetle zlecenia sędziowskiego w kanonicznym procesie o nieważność małżeństwa. Opracowanie to, niewątpliwie bardzo cenne teoretycznie, ma znaczenie dla tych prawników praktyków, którzy uczestniczą w procesie kanonicznym.

Poszerzeniem problematyki opinii biegłych w sprawach małżeńskich jest napisany przez mgr. Wiesława Krupę rozdział o wybranych zagadnieniach funkcjonowania biegłego w sprawach małżeńskich w procesie cywilnym i kanonicznym. Naturalnym i bardzo wartościowym dopełnieniem problematyki pracy jest jej rozdział końcowy autorstwa dr. Zbigniewa Martena, biegłego sądowego i pracownika naukowego Zakładu Psychologii Górnośląskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Mysłowicach. Ta część pracy dotyczy psychologicznej i pedagogicznej ekspertyzy sądowej w świetle nowych uregulowań prawnych. Autor podkreśla szczególną rolę niedocenianych dotąd opinii biegłych z zakresu pedagogiki.

Autorzy pracy powołują obszerną bibliografię i związane z problematyką orzecznictwo. Jako praktykujący od wielu lat prawnik uważam, że omawiana pozycja stanowi istotną naukową pomoc dla praktyki wymiaru sprawiedliwości.

Opracował: *Mariusz Wojtyczek*